

# Inhoudsopgave

Voorwoord .....	6
Inleiding .....	8
<b>Deel 1</b> <b>Inleidende hoofdstukken</b>	
1 Wie zijn de nieuwkomers in de klas? .....	14
2 Vluchtelingenleerlingen, stress en verwerking .....	20
3 Kinderen van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa .....	26
4 Nieuwkomersouders, opvoeding en school .....	31
5 Nieuwkomers en ouderbetrokkenheid .....	39
6 Gezondheid; signaleren en zorg .....	42
7 Aandachtspunten bij een intakegesprek .....	45
8 Afscheid nemen .....	47
9 De doelen van Wereldreizigers .....	51
10 De uitvoering van Wereldreizigers .....	56
<b>Deel 2</b> <b>Lessen SEO voor nieuwkomersklassen</b>	
<b>Thema 1</b> Wie ben ik? .....	64
<b>Thema 2</b> De school en wij .....	74
<b>Thema 3</b> Thuis .....	82
<b>Thema 4</b> Ik, familie en huisgenoten .....	92
<b>Thema 5</b> Belangrijke dingen .....	100
<b>Thema 6</b> Feesten en andere belangrijke dagen .....	106
<b>Thema 7</b> Spel en spelen .....	118
<b>Thema 8</b> Vriendschap .....	126

<b>Thema 9</b>	<b>Kinderrechten en kindermishandeling</b> .....	136
<b>Thema 10</b>	<b>Afscheid</b> .....	150
	<b>Extra activiteit: Ouders uitnodigen</b> .....	158
<b>Deel 3</b>	<b>Lessen mindfulness voor nieuwkomersklassen</b>	
	Ten geleide .....	162
<b>Thema 1</b>	<b>Zintuigen</b> .....	166
<b>Thema 2</b>	<b>Adem</b> .....	174
<b>Thema 3</b>	<b>Je lijf</b> .....	180
<b>Thema 4</b>	<b>Staan en ontspannen</b> .....	186
<b>Thema 5</b>	<b>Gedachten</b> .....	190
<b>Thema 4</b>	<b>Gevoelens</b> .....	196
<b>Thema 7</b>	<b>Uit het hart</b> .....	202
<b>Deel 4</b>	<b>Lessen SEO/wereldoriëntatie voor klassen met enkele nieuwkomers</b>	
	Ten geleide .....	208
<b>Thema 1</b>	<b>Leerlingen uit andere landen</b> .....	212
<b>Thema 2</b>	<b>Elkaar helpen</b> .....	220
<b>Thema 3</b>	<b>Verhuizen en van school veranderen</b> .....	224
<b>Thema 4</b>	<b>Welkom in Nederland</b> .....	230
	<b>Literatuur</b> .....	240
	<b>Verantwoording</b> .....	245

# Voorwoord

Migrantenkinderen en hun ouders willen vooral een zo normaal mogelijk leven. Weer naar school gaan is daar een belangrijk onderdeel van. Sterker nog: (weer) naar school gaan is voor kinderen die nare en soms schokkende gebeurtenissen hebben meegemaakt helend. Uit onderzoek naar kinderen uit oorlogsgebieden weten we dat eventuele klachten grotendeels zonder professionele hulp verminderen of verdwijnen. Migrantenkinderen vragen wel specifieke aandacht, vooral voor het herstellen van hun veerkracht door het bieden van sociale steun. Dit doen scholen door onder andere in de klas extra aandacht te besteden aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. De basis is je veilig voelen. Pas als kinderen zich veilig voelen, kunnen ze zich ontwikkelen tot volwaardige deelnemers aan onze maatschappij. Daarvoor hebben ze een sterke en (cultuur)sensitieve leerkracht nodig, maar ook een groep waarin ze zich welkom voelen en klasgenoten met oog voor onderlinge overeenkomsten en begrip voor verschillen.

Ook de Inspectie van het Onderwijs vindt het belangrijk dat leerkrachten voldoende toegerust zijn om leerlingen in fulltime nieuwkomersklassen adequaat te ondersteunen bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling en een beredeneerd aanbod te bieden.

Maar dat is nog zo makkelijk niet... Want hoe doe je dat als de meeste SEO-methodes die beschikbaar zijn minder of zelfs ongeschikt zijn voor nieuwkomers omdat ze te talig zijn? Hoe doe je dat als de samenstelling van je groep voortdurend verandert en je meerdere leeftijden in één klas hebt? Hoe doe je dat als er grote verschillen zijn tussen kinderen qua culturele en/of religieuze achtergrond? Hoe zorg je er dan voor het geen 'hapsnap'-aanbod wordt, dat vooral sterk afhankelijk is van de kennis en ervaring van de leerkracht?

Wij zijn dan ook blij dat Pharos met financiële hulp van Stichting Kinderpostzegels afgelopen jaar aan de slag is gegaan om een herziening te maken van de bestaande methode FC de Wereld (1998). Om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de dagelijkse onderwijspraktijk zijn de lessen medeontwikkeld en gepilot door een aantal nieuwkomersscholen. De nieuwe methode Wereldreizigers is dus ontwikkeld door het veld, voor het veld!

Omdat de behoeftes van leerkrachten in het nieuwkomersonderwijs sterk verschillen, afhankelijk van de reeds aanwezige kennis en ervaring, is ervoor gekozen om geen kant-en-klare lessen te maken, maar een verzameling van lesideeën te presenteren die thematisch geordend zijn. Zo kun je als leerkracht zelf kiezen welke activiteiten op een bepaald moment bij je groep passen en hoe lang er aan

één thema gewerkt wordt. Door de digitale beschikbaarheid, een grote wens van de scholen, zijn de lessen flexibel en met behulp van het digibord in te zetten. We hopen dat Wereldreizigers voorziet in een behoefte van alle collega's die met nieuwkomers werken. Zeker minder ervaren nieuwkomersleerkrachten en collega's van reguliere basisscholen zullen veel steun en inspiratie uit deze methode putten. Maar tijdens de pilots bleken ook ervaren leerkrachten blij te zijn met de vernieuwende lesideeën.

Bijzonder vinden we ook dat er een apart deel is toegevoegd aan Wereldreizigers met lessen mindfulness voor nieuwkomersklassen. Deze lessen zijn ontworpen door Ilse Vlietstra, een ervaren leerkracht voor nieuwkomers met een grote passie voor zowel deze kinderen als mindfulness. Tijdens de pilot werd positief op deze lessen gereageerd en bleek dit deel voor collega's een nieuwe dimensie toe te voegen aan hun SEO-aanbod.

Tot slot wensen we iedereen veel succes en plezier met deze inspirerende lessen en lesideeën!

*Simone Rossing, namens de werkgroep PO van LOWAN – Ondersteuning Onderwijs Nieuwkomers*